

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Martii Et Aprilis

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10259

De S. Attala abbate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77384)

Peregrinationes religionis ergo

parat. Sic illi, qui virtutem complexi, se viros fortes ac strenuos in rebus arduis præstiterunt, & cum Christo coniuncti sunt, non solum à præsentibus laudantur, sed ex vltimis terrarum sinibus visuntur: & tanquam mundi stellæ, cœtu suo coronam conficiunt. Certatim igitur homines pij & omnes, qui rectè factis dignam mercedem propositam esse conspiciant, congregantes, corpora sanctorum sacris in loculis collocarunt, vbi sanctorum martyrum cœtus celebratur.

Aequum est igitur, fratres, vt considerantes præsentia sic à Christo disponi & gubernari, vt perpetuò nobis afferant vtilitatem, eos, qui lege diuina ipsi consecrati sunt, quique se cæteris hominibus præstantiores exhibuerunt, & Christi arumnas delicias prætulerunt, meritis laudibus celebremus, eosq; ad maiora contendentes, studeamus imitari: Quoniam est gloria, honor & imperium Deo patri, & filio, & spiritui sancto, nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

VITA S. ATTALÆ ABBATIS, EDITA AB IONA SCOTO ABBATE, EIVSQVE DISCIPULO.

10. Martij.

Genus S. Attalæ.

Literis instituitur.

Petit Lirinens. cœnobium.

It Luxouii.

Succedit S. Colubano.

Via ad calum.

Pœna grauis murmuratoris.

VM venerabilis pater Columbanus de hac luce migrasset, omni religione laudabilis Attala in locum eius successit, cuius post magistrum virtutes clarè fulserunt. Qui Burgundiorum ortus genere, nobilis natione, sed nobilior sanctitate, perfectè magistri vestigia secutus est. Huius autem beati viri rudimenta, qualiter inter ipsa primordia vberem à Domino profectum inuenerint, prætermittendum non est. Igitur dum à patre nobili liberalibus literis imbutus fuisset, Arigio quondam pontifici ab ipso genitore commendatus est. Sed bonæ indolis puer, nihil ibi vtilitatis agi cernens, cœpit mente ac spiritu ad potiora tendere, & ad altiora anhelare. Dedit ergo operam, vt postpositis mundi phaleramentis, monachorum iungeretur cohorti. Clam itaque à sodalibus progressus, duobus pueris contentus, ad Lirinensè cœnobium venit. Quo in loco diu degens, cum cerneret monachos eiusdem cœnobij nequaquam regularis disciplinæ habentis colla submittere, cœpit anxio animo trutinare, quâ potioris consilij aditus viam panderet. Progressus ergo inde, ad beatum Columbanum Luxouium venit. Quem vir sanctus cum ingenij sagacis solertem esse cerneret, suo monasterio iunxit, atq; omnibus diuinis monitis erudire tentauit.

Cumque beatus Attala egregiè ac strenuè post magistrum patremque suum Columbanum supradictum cœnobium regeret, & in omni disciplina regularis tenoris fratres erudiret, cœpit contra eum antiqui hostis versutia letiferum discordiæ virus noxijs ictibus laxare, excitans & instigans aduersus eum aliquorum corda seditiorum fratrum, qui mulitando ac sacra religioni derogando, dicebant se nimij feneratoris auctoritatem ferre non posse, & ardua disciplinæ pondera portare non valere. At ille, sagaci vt erat animo, pia fomenta præbere, & salutaris antidoti, quo sanies putrefacta amputaretur, potum dare studens, tumentia corda mollire nitebatur. Sed cum diu castigatos secum retinere non posset, mœrore animi turbatus, multis precibus cum pietatis officio prosequeretur eos, orans vt se non relinquerent, sed ardui itineris callem fortiter tenerent, reminiscens, quia sancti patres per mortificationem carnis & contemptum præsentis vitæ, regna calorum possiderent. Tandem cum nihil se proficere cerneret, nec aliò nitentes animos suæ societatis habentis continere posset, finit eos pertinaces abire. Postquam ergo segregati sunt ab eo, alij eorum marinis sinibus recepti sunt, alij locum eremi ob libertatem habendam petierunt: sed temeritatis & arrogantia suæ inibi positi mox damna senserunt. Nam cum in eisdem locis morarentur, & virum Dei suis detractionibus laniarent, vnus eorum, qui Roccolenus dicebatur, qui & iurgiorum, vt credebatur, incrementa ministrauerat, subitò ictu febrium igneo accensus, inter pœnarum incendia clamare cœpit, se, si valuisset, ad beatum Attalam venire velle, & admissa criminis damna pœnitentiæ medicamento lenire. Nec mora, vix hæc dicere licuit, statimque obmutuit, ac extremum halitum dimisit. At hi, qui aderant, videntes viri Dei iniurias diuina vltione vindicari, plurimi eorum ad virum Dei remeant, suasque noxas confitentur, se in omnibus, si recipiantur, emendaturos pollicentur. Quos vir sanctus miro gaudio, ac si de luporum ore liberatas oues recepit, & suis in locis singulos eorum restituit. At verò alij, qui verecundia præueniente, vel temeritate ac arrogantia vitio

vitio maculati, redire noluerunt, & datū poenitentiae locū contēpserunt, diuersis mortibus sunt direpti: vt manifestè daretur intelligi, socios eos fuisse eius ad excitanda contumaciae incrementa, quem vltio diuina percussit, ac propterea cum cæteris veniam non meruisse. Nam vnus eorum, Theodomundus nomine, securi percussus interijt: alius dum parui fluminis alueum transmearet, irretitis poplitibus, per paruula fluuij vnda necatus est. Tertius verò, qui Theodarius dicebatur, cum se carinae credidisset, in mari demersus est. Videntes hæc qui adhuc supererant, verecundia sub mora, ad beatum patrem Attalam repedant, à quo, vt alij supra memorati, benignè suscepti ac saluati sunt.

Pœna item aliorum rebellium monachorum.

Plura post hæc ab eo patrata miracula, omnium in supradicto monasterio fratrum testimonio approbantur. Inter quos ego positus, & beati viri ministerio deputatus tenebar. De quibus etiam nunc aliqua differere tentabo. Quodam tempore fluuiolus, Bobius nomine, turbidis aquarum molibus ac rapaci cursu violenter defluens, vt solent torrentes ex alpium cacuminibus dilapsi, & imbrium effusionibus aucti, saxorum rupes & arborum congeries, nimia vi tumescens, coaceruabat, molendinumq; monasterij impetu valido suffodere, & totam iam officinam quatiens, demergere nitebatur. Quo fragore audito, custos molendini, nomine Agibodus, ad molendinum velociter cucurrit, vt videret, si tanti fragoris moles inibi dispendij damna generaret. Quò cum venisset, vidit, nisi celeri auxilio subueniret, cuncta direptum iri. Festinus igitur patri Attalæ nunciandum credidit, vt adiutores præbeat, qui opportuna necessitati ex aquarum fluctibus liberarent. Ad quem vir Dei ait: Vade, voca mihi Sinoaldum diaconum: tu verò stratu tuo receptus, somnum cape, nec metu aliquo detentus sis, aut mœrori mentem subijcias. Erat enim manè, priusquam aurora funderet grata lumina terris. Vocatus ergò Sinoaldus, venit ad virum Dei. Cui beatus pater Attala ait: Apprehenso baculo, quo sustentor, vade ad Bobium, imperantisque voce dicito ei, signo Dominicae crucis prælato, vt istas desinat perfodere ripas, nec præsumptæ audaciæ modum suppleat: sed ad alia cedens litora, ista sinat illæsa, imperijsque Domini se agnoscat cessurum. Tunc Sinoaldus diaconus, imperio patris obediens, cum fidei adminiculo pergit: impositoque ripæ baculo, imperat fluuiio ex viri Dei præceptis, annuente diuina potentia, ab illo loco citius promoueri, aliâq; collis latera violèto conatu petere. Mox obediens fluuius relicto alueo, collis ad latera cedens, fluendo per ardua velut strictis ripis latices sustentabat, quousque concana alucei paterent, quo sustinente, liquidò fluerent. Iamq; prorumpens sol, mundo vt lumen panderet, surgebat, cœpitque Sinoaldus intra semetipsum cogitans dicere: Vadam & videbo, si viro Dei violenti fluctus obediant. venitque ad ripam alucei, vbi stetit prius pleno tunc fluctu, & cernens iam subitò vacuum litus, spectabat qualiter ad alterius collis latera ex imperio patris cederet, vt sibi alucium, quo fluere posset, aperiret. Festinusque ad virum Dei venit, partæ victoriae trophæum nunciauit. Cui vir Dei, Nullatenus, inquit, me in hoc seculo viuente vlli dicere præsumas: proculdubio nè fauor adulatorum corda plena virtutibus macularer. Quod

Signo crucis reijcitur rapidus fluuius in litus aduersum.

Humanæ laudes sanctis vitæ.

quod vitium, quanuis sint diuersis virtutibus ditati, ab omnibus tamen sanctis est studiosè vitandum atq; fugiendū. Nā hoc callidus hostis malitiosè studet, vt dū in maioribus ac certis culpis sanctos Dei maculare nō valet, saltē vel in occultis, quæ minora videtur, polluat. Deindè cum in aliquo tempore vnus monachorū, Fraimerus nomine, ad frumenta suscipienda vomere tellurem excoleret, subitò stiuæ firmitatem duræ glebæ asperitas confregit. Quam cum prædictus frater componere conaretur, inopinato ictu ferramenti pollicem de læua amputauit, soloque conditum superposita gleba velut funus sepulturae tradidit. Relicto que vomere, ad monasterium pergit, patrique per confessionem humi prostratus prodit. Quod videns vir Dei, Vbi est, inquit, pars abscilli pollicis? At ille fatetur eam esse terra conditam, sulcoq; sepultam. Malè, ille ait, fecisti. Cur eam ad me non detulisti? Concito ergò gradu, nulli causam indicans, perge, sumptamque eandem pollicis partem huc deporta. Egressus ille, pergit ad locum, effossamque portionem pollicis detulit ad virum Dei. Erat autem iter quasi vnus miliaris, tum propter ardui montis, tum interfluentis fluminis flexuosos circuitus. Porrò vir Dei suscipiens frustra pollicis, suisque saluius liniens, simul coniunxit: statimque pollex carnis glutino compactus, velut antè fuerat, sanus sibi adhesit. Tunc pater sanctissimus, imperato silentio, nè alicui hoc proderet, vt abiret, opusque inceptum perficeret, iussit. O mira virtus omnipotentis Dei, quæ sic suos in terris glorificat, vt frigida abscissaque membra

Pollicem præcisum restituit in locum suum.

corum interuentu pristinae sanitati atque decori reddat.

Idem etiam sanctissimus vir cum quodam tempore Mediolanum venisset, quidam

ibi puerulus in extremis febrium anxietatibus positus, vitæ tantum expectabat exitum, Cuius parentes, audito beati Attalæ aduentu, festino ad eum properant cursu, cumque precantur, vt illi subueniat. Quod vir Domini cum dissimulare voluisset, illi eum fletibus & terribilibus sacramentis compellebant, vt antè accedat ad puerum, quàm eum noxius ardor vitalibus priuet auris. Anxius ergò & popularis fauoris rumores fugiens, Ite, inquit, ego vt potuero, vos prosequar. Pergens ergò, basilicas ac sanctorum loca circumit, & pro infirmo puero precatur, vt protinus sospitatio reddatur. Deindè vt promissa fidei impleret effectum, ad infirmum festinus venit: sed nè quis largitori salutis, præco existeret laudis, latenter domum ingressus, infirmum attigit, moxq; virtus diuina, sanctis fauens precibus, sanitati pristina agrum reddidit. Grates simul conditori parentes referunt, qui sic ad suorum petitiones famulorum pietatis suæ aures accommodat. Erat nimirum beatus pater Attala vir gratus omnibus, singularis cuiusdã feruoris, singularis alacritatis, singularis charitatis erga pauperes & peregrinos. Nouerat & superbis resistere, & humilibus subditus esse, sapientibus cõdigna rependere, simplicibus mystica aperire: in soluendis ac componendis quæstionibus sagax, aduersus hæreticorum procellas vicens ac solidus, fortis in aduersis, sobrius in prosperis, temperatus in omnibus, discretus in cunctis, redundans amore & timore in subditos. Redolebat eius doctrina in discipulis, nullus iuxta eum vel mœore deijciebatur, vel nimia lætitia extollebatur.

Cumque iam seruum suum ab ærumnis seculi rerum conditor liberare vellet, monstrare ei per visionem voluit, vt de mundo egressurus, paratum in omnibus iter haberet, quinquaginta dierum spatio suspensio, quo pararet iter venturum. Verum animus viri Dei non cognouit apertè, an istud esset exitus vitæ eius, an ad aliũ locum esset progressurus. Preparat autem sese ad vtrunque: densat septa monasterij, tegmenta renouat, omnia roborat, vt si abeũdum sit, nihil imbecille dimittat. Vehicula ad iter agendum componit, libros ligaminibus firmat, supellectilia ablui, disuta consui, corrupta renouari, calceamenta preparari iubet, vt ad manus præsto sint omnia. Ipse verò corpus suum ieiunijs, vigilijs & precibus afficit, ita vt nunquam intentius antea in orationem visus sit incubuisse. Et nè cuiquam incredibile videatur, quod refero, apertè narro, quid in me idem sanctissimus pater peregerit. Cum iam nouem annorũ per circuitum in monasterio conuersatus fuisset, & sæpè parentes mei postulassent, vt ipsos eius permissu visitarem, nec impetrare valuissent: quadam postea die, nullo indè mentionem faciente, ait: Vade fili festinus, & matrem fratremque visita, & nulla mora præpediente, quanto cius reuertere. Cum autem ego differrem, & temporis opportunitatè euenire in proximo dicerem, (erat enim tempus nimij frigoris, tempus videlicet Februarij mensis) ille respondit: Accelera iter, quod dixi. Nam ignoras, vtrum in posterum liceat illud agere tibi. Datis ergò comitibus, Blidulpho presbytero & Hermenoaldo diacono, viris religiosis, ad destinatum peruenimus locum, à monasterio distantem centum & quadraginta millibus. Quò cum venimus, gratuita pietate à genitrice post tantorum interuallum annorum susceptus sum: sed non diũ genitrix optato fruitur dono. Nam eadem nocte febre correptus, inter incendia clamare coepi, me viri Dei precibus torqueri, nè inibi contra interdictum aliquantisper moram facerem: & si nõ me citò submouens, quo cunque possem conamine ad monasterium repedarem, me citò morte præueniendum. Mater ad hæc: Præstat me ibi sanum te scire, inquit, quàm hinc mortuum plangere. Fateor, longum fuit diei expectare aduentum. Vix erumpente aurora, ad monasterium repedare studuimus. Nequaquam ego cibi per triduum quicquam cepi, donèc ad medij penè itineris loca pertingeremus. Festinantibus ergò & iter vrgentibus nobis, sospitatem rursùm recepi: venientesque ad monasterium, patrem nostrum Attalam iam febribus detentum reperimus ac morti proximum. Ipse verò visis nobis gratulatus est. Sicque apertè cognouimus, viri Dei in hoc præualuisse preces, vt me vis febrium vgeret citò ad monasterium ante eius exitum redire.

Qui cum supremas vitæ præsentis horas duceret, & adhuc vicens halitus superesset, iussit se extra cellam perducì. Surgensque è strato quo valebat conamine, sustentantibus vndique fratribus, extra cellam est progressus: ibique adspiciens crucem, quam ipse in eodem loco poni præceperat, vt ingrediens egrediensque cellulam, eius tactu frontem suam muniret, coepit mœstus lachrymas fundere, ac trophæum crucis commemorare: Aue, inquit, alma crux, quæ mundi precium portasti, quæ vexilla fers æterna: tu nostrorum vulnerum medicinam attulisti: tu cruore eius illita es, qui vt humanum

Vide quàm vir sanctus declinauerit omnè orationem.

Virtutes S. Attalæ.

Obitus eius viro Deit uclatur.

Non finitur Ionas apud matrem herere cõtra iussum S. Attalæ.

Nota hæc de crucis imagine.

num genus saluaret, de cælo in hanc lachrymarum vallem descendit: qui in te primi Adæ rugam extendit dudum, iam iamque secundus Adam, lauacro maculam abluens. Cum hæc oraret sanctus Attala, precatur omnes, vt abeant, seseque cellulæ reddant, sibi que paulisper locum quietum præbeant. Abeuntibus ergo omnibus, vnus tantum frater, nomine Blidemundus, post tergum viri Dei tacito anhelitu stetit, cogitans, si viri Dei poplites labefactari vidisset, se ad suscipiendum eum paratum fore. Cum ergo nullum superesse sanctus pater puraret, cœpit conditoris clementiam cum lachrymarum vbertate flagitare, vt largitatis suæ sibi, etsi indigno, dona largiretur, & veteres maculas delens, omnia saluti redintegraret, ac antiquam misericordiam exercens, se à cælesti munere non abdicaret.

Inter hæc mœsta suspiria & fluentes lachrymas cælos intuens, vidit sibi eos apertos: quos multarum horarum spatio affectuosè inspiciens, vberes cordis rugitus promebat. Gratiâ deinde referens omnipotenti Deo, qui sibi ianuas cæli apertas demonstraret, quas post paululum corporis membris exuta anima penetratura esset, factio signo, vt fratres aduenirent, præcepit, vt eum cellulæ redderent. Hæc nobis supradictus frater eadem die retulit. Hanc quippe consolationem famulo suo Christus ostendit, vt extremum halitum, securus de futura venia, immò gloria, ouans dimitteret. Quod vir Dei libenter occultare voluisset, si supradictus Blidemundus abdite post eius dorsum non remansisset. Altera die valefaciens omnibus fratribus vir Domini sanctus Attala, exhortabatur eos, vt cœptum iter non relinquerent, sed vt melioribus actibus roborati, quotidie perseuerando firmarent. Cōsolatis ergo cunctis, vitæ præsentis nexibus absolutus, animam cælo feliciter reddidit. Meritò itaque rerum conditor & humani generis reparator sanctos suos virtutum copia adornat, sicut scriptum est: Spiritus eius ornauit cælos: quia illi ad cælestem vitam anhelantes, eius præceptis parère student, vt de labore obedientiæ fructus recipiant vitæ æternæ, Amen.

DE S. GVMBERTO Confessore quædam habentur Tomo 5. in Vita S. Burchardi Episcopi Herbipolensis, die 14. Octobris.

VITA S. GREGORII SVMMI ET INCOMPARABILIS VIRI, VRBIS ROMÆ PONTIFICIS,

Suscipe Romuleos pastor venerande triumphos: 7
 Gregorij sancti suscipe gesta tui,
 Qui nituit factis, verbis, scriptisque beatis,
 Vt iubar auricomis solis in orbe cluit,
 Norma, decus, speculum tibi sit, via, vita per æuum, 7
 Si cupis æternum ferre sacerdotium,
 Nam qui non huius sequitur vestigia præsul, 7
 Ante Deum præsul non erit, immò pecus,
 Hinc Psalmista canit hominem simile caballis
 Ignauum stultis, qui sub honore perit,
 Nocturnum dedimus sancto, cantumque diurnum, 7
 Carminibus clarum concinimusque virum,
 Redde vicem scriptor, seruans cola, commota, puncta, 7
 Nè tua mendosum pagina seruet opus,
 Dissimilis cunctis vox, vultus, vita, voluntas, 7
 Mens sociata bonis, dissociata malis.
 Ludere me libuit variabilis ordine campi, 7
 Postquam profa fugit, Musa iocosa redit,
 Hæc mihi tu tribuis doctor preciose Gregori, 7
 Qui bona das famulis, sed mala nulla tuis;
 Vestitus cœpi, nudus tua munia dixi, 7
 Indue me factis, velleribusque tuis.
 Vt quia mortalis defunt commercia carnis, 7
 Da mihi sub pedibus posse iacere tuis;

Psal. 40.

M 3

PRO-